

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

XIII istiqamət Layihə www.kivdf.gov.az

Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi

Layihə üçün

Siyasi güclərin bir-birlərinə əzələ nümayiş etdirdiyi müasir dünyamızda tolerantlığı və multikulturalizmi qoruyub inkişaf etdirmək heç də asan məsələ deyil. Çünki bu güclər dünya düzenini idarə etmək iddialarını gerçəkləşdirmək üçün əsasən dini, milli və etnik problemləri qızıq-dırmaq yolu ilə dinlər və xalqlar arasında ayrır-seçkilik və qarşıdurma yaratmağa çalışırlar. Belə bir qarışıq zamanda öz tarixi adət-ənənələrinə sadıq qalan Azərbaycan dövləti isə bütün bu dəyərləri qoruyaraq, dinlər və xalqlar arasında həmrəyliyin, harmoniyanın, qarşılıqlı əməkdaşlığın gücləndirilməsinə, multikultural və tolerant dəyərlərin daha geniş təbliğinə çalışır.

Son illər Azərbaycanda aparılan sosial-iqtisadi islahatlar, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə istər regionda, istərsə də beynəlxalq səviyyədə əldə edilən nailiyyətlər ictimai-siyasi və sosial həyatla sıx bağlı olan dinlər və xalqlararası münasibətlərə də müsbət təsir göstərir. Məhz bunun nəticəsidir ki, ölkəmizdə fəaliyyət göstərən dini konfessiyalar arasında heç bir qarşıdurma halları müşahidə olunmur, əksinə, onların arasındakı münasibətlər artıq birməqədərlik əməkdaşlığın ən yüksək səviyyəsinə çatıb. Ona görə də müasir Azərbaycanda tolerantlıq tək cəmiyyətdə deyil, həm də hər bir vətəndaşın şüurunda, mövqeyində və həyat tərziində özünü daha qabarıq şəkildə göstərir. Bu həm də ondan irəli gəlir ki, Konstitusiyada və "Dini etiqad azadlığı haqqında" Qanunda nəzərdə tutulan müddəalar milliyyətindən, dinindən, dilindən və irqindən asılı olmayaraq bütün vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının bərabərliyini təmin edir. Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarına, o cümlədən vicdan və din azadlığına dair qanunvericilik bazası, tolerantlıq və dini dözümlülük kimi ali dəyərləri möhkəmləndirmək məqsədi ilə beynəlxalq hüquq normalarına uyğunlaşdırılıb. Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqın tekidli tələbi ilə yenidən Azərbaycanda hakimiyyətə qayıdışı ilə ortaya qoyduğu azərbaycançılıq ideologiyasının da əsasını, məhz belə yanaşma təşkil edir. Bütün həyatını Azərbaycanın və Azərbaycan xalqının milli dirçəlişinə və rifahının yüksəlişinə həsr edən Ümummilli Lider dövlət-din münasibətlərinin tənzimlənməsində, dini-əxlaqi dəyərlərin müdafiə olunmasında

və dini tolerantlığın möhkəmlənməsi istiqamətindəki fəaliyyətində də müstəsna xidmətlər göstərmiş. Özündən sonra gələcək nəsillər üçün böyük dövlətçilik təcrübəsi qoyub. Ulu Öndərin bu təcrübəsindən dərs alan və onun siyasətini uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı, milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanılması, İslam dininə hörmət və ehtiram, digər dinlərə qarşı tolerantlığın möhkəmlənməsi sahəsində gördüyü işlər də, çoxlarına nümunə ola bilər.

Azərbaycanda dini və milli

man uğur qazana bilirik. Ölkəmizin bugünkü sürətli inkişafı da, məhz cəmiyyətimizin bütün nümayəndələrinin nümayiş etdirdiyi həmrəyliyin nəticəsidir. Azərbaycan öz qədim tarixi, əsrlər boyu bu diyarda yaşayan müxtəlif dinlərin və xalqların nümayəndələrinin yaşayış-yaratdığı mədəni irsi ilə fəxr edir.

Danılmaz faktır ki, dünyanın ən qədim məscidlərindən biri Şamaxıda, Qafqazın ən qədim kilsələrindən biri, Qafqaz Albaniyasına məxsus kilsə isə qədim Şəkide yerləşir. Bu da onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan tarixi, mədəni müxtəliflik tarixidir. Azərbaycan məhz həmin tarixi irsə əsaslanaraq dünyaya mədəniyyətlərarası dialoqun ölkələri yaxınlaşdıraraq, müxtəlif mədəniyyət və sivilizasiya nümayəndələri arasında yeni körpülərin qurulmasının yeganə yol olduğunu nümayiş etdirməyə çalışır.

Ölkəmiz dünyaya təbliğ və təlqin etməyə çalışır ki, multikulturalizm bəşəri birgəyaşayışın ən mükəmməl formasıdır və onu qoruyaraq inkişaf etdirmək lazımdır. Multikulturalizm nisbətən yeni bir anlayış olsa da, Azərbaycan xalqı daim bu ab-havadada yaşayıb. Məhz buna görə də, bu gün mul-

tidir. Azərbaycan son illər həm də digər çoxsaylı beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi edib. Buna misal olaraq Dünya Dini Liderlərinin Forumunu, ənənəvi Bakı Humanitar Forumunu, artıq yeddi dəfə keçirilmiş Bakı Qlobal Forumunu və s. göstərə bilərik. Bununla da ölkəmiz dünya ictimaiyyətinin diqqətini multikulturalizmin inkişaf etdirilməsinin vacibliyi məsələsinə yönəltməyə çalışır. Həmin tədbirlərdə iştirak edən, dünyada böyük nüfuz sahibi olan din və siyasət xadimləri, alimlər və ziyalılar da Azərbaycanın dini sərbəstlik və tolerantlıq baxımından qabaqcıl dünya ölkələrinə nümunə olduğunu etiraf edirlər. Azərbaycanın müstəqilliyi bərpa olunduqdan sonra, mədəniyyətimizə təsir edən müxtəlif amillərdə Şərqi və Qərbi sintezi və ahəngini qoruyub saxlamaqla, İslam mədəniyyətinin əsrlərin sınağından çıxan təcrübəsi də, bizim üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

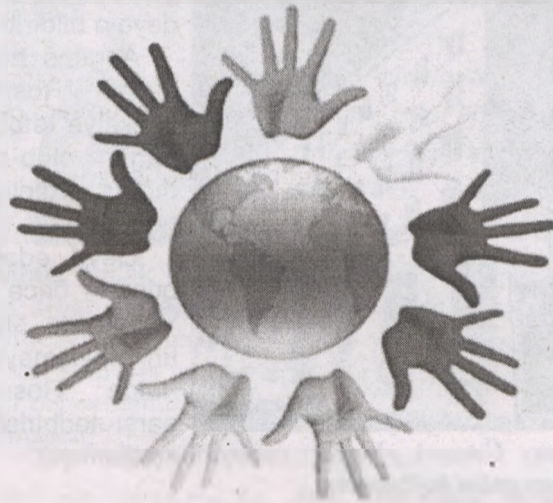
Hazırda qolballaşan dünyamızda baş verənlər onu deməyə əsas verir ki, bu gün müxtəlif mədəniyyətləri və sivilizasiyaları dini mənsubiyyətlərinə görə bir-birindən fərqləndirmək və onları qarşı-qarşıya qoymaq cəhdləri müşahidə olunur. Bu da öz növ-

"İslam sivilizasiyası Qafqazda" mövzusunda keçirilən Beynəlxalq simpoziumdakı çıxışında deyib: "Dünyada bir çox böyük dinlər mövcuddur. Hər dinin tarixdə özünəməxsus yeri var. Biz azərbaycanlılar, islam dini ilə fəxr edirik, eyni zamanda, heç vaxt başqa dinlərə qarşı mənfi münasibət göstərmirik, düşmənçilik etmirik, ədavət aparmırıq və heç bir başqa xalqı da öz dinimizə itaət etməyə məcbur etmirik. Ümumiyyətlə, başqa dinlərə dözümlülük, başqa dinlərlə qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşamaq islam dəyərlərinin xüsusiyyətidir. Hesab edirik ki, insanlar hansı dinə, hansı mədəniyyətə mənsubluğundan asılı olmayaraq, bütün başqa mədəniyyətlərə, dinlərə, mənəvi dəyərlərə də hörmət etməli, o dinlərin bəzən kiməsə xoş gəlməyən adət-ənənələrinə dözümlü olmalıdır". Ümummilli lider Heydər Əliyevin bu fikirləri onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan xalqı heç zaman inamından, dinindən uzaqlaşmayacaq və bu mənəvi mənəbdən istifadə edərək öz gələcəyini quracaq.

Azərbaycan dövləti və xalqı hər zaman bu yolla gedib və bu gün də yolunu davam etdirir.

Azərbaycanda multikulturalizmin möhkəm hüquqi bazası formalaşmışdır

Multikulturalizm bəşəri birgəyaşayışın ən mükəmməl formasıdır və onu qoruyaraq inkişaf etdirmək lazımdır

məsələlərin tənzimlənməsi, eləcə də multikultural və tolerantlıq dəyərlərinin təbliği istiqamətində Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın başçılıq etdiyi Heydər Əliyev Fondu da mühüm layihələrə imza atıb. Mehriban xanım Əliyeva multikulturalizmin Azərbaycan modelinin bütün dünyada təbliği istiqamətində gördüyü işlər, bu ideyaların reallaşmasında xüsusi rol oynayır. Heydər Əliyev Fondu özünün "Azərbaycan - tolerantlıq məkanı" layihəsi çərçivəsində həm ölkəmizdə, həm də beynəlxalq aləmdə Azərbaycan multikulturalizminin üstünlüklərini əyani nümayiş etdirir. Fond bu layihə çərçivəsində həm Azərbaycanda, həm də onun hüdudlarından kənar da çoxsaylı tədbirlər həyata keçirir ki, bu da dünya ictimaiyyətinə ölkəmizdə mövcud olan dini və milli tolerantlıq mühiti ilə yaxından tanış olmaq imkanı yaradır.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan əsrlər boyu müxtəlif mədəniyyətlərin, etnik qrupların və dinlərin nümayəndələrinin birməqədərlik yaşayış-yaratdığı və təmasda olduğu coğrafi məkandır. Azərbaycan həm də tarixin bütün dövrlərində dini dözümlülük və müxtəlif millətlərin birməqədərlik yaşayış-yaratdığı məkandır. Tarixi faktlar da sübut edir ki, biz yalnız tərəfdaşlıq və qarşılıqlı hörmət ruhunda yaşadığımız za-

tikulturalizm ölkəmizin dövlət siyasətinə və xalqımızın həyat tərzi-
ne çevrilib.

Bu səbəbdən də multikulturalizmin daha da inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə ölkəmizdə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü və göstərişi ilə multikulturalizm üzrə beynəlxalq mərkəz yaradılıb. Bu Mərkəzin əsas vəzifəsi multikulturalizmin böyük gələcəyi olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirməkdir. Hazırda ölkəmizdə və dünyanın digər yerlərində təşkil olunan çoxsaylı beynəlxalq tədbirlər də multikultural dəyərlərin təşviqinə xidmət edir.

Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumu multikulturalizmin təbliği baxımından qlobal miqyasda həyata keçirilən ən mühüm beynəlxalq tədbirlərdən

bəsinde dinlərarası münasibətlərin tənzimlənməsinə və qarşılıqlı əməkdaşlığın yaranmasına mane olur. Dini sahədə dialoq həm dini sistem daxilində, həm də müxtəlif (burada, yalnız, monoteist dünyagörüşlü) dinlər arasında baş verən prosesdir. Buna görə də multikulturalizmin və tolerantlığın qorunub inkişaf etdirilməsində ünsiyyətqurma metodu ilə yanaşı, dini dünyagörüş daşıyıcılarının həm daxili, həm də xarici münasibətlər sistemində dialoq və əməkdaşlığı qaçılmazdır. Çünki bu və ya digər dini sistemlərdə dialoq və əməkdaşlıq üçün hansı imkanların mövcud olması, din mənsublarının fəaliyyətində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu problemə münasibətini bildiren Ümummilli lider Heydər Əliyev

Bunu da qeyd edək ki, keçən əsrin sonunda sovet rejiminin dağılması regionda dini dözümlülük ənənələri üçün əsl sınağa çevrildi. Ölkəmizdə mövcud olan tolerantlığa isə ən böyük təhlükəni ermənilər öz təcavüzkar əməlləri ilə yaratdılar. Erməni separatçı-quldurların bu əməlləri nəticəsində minlərlə dinc sakin öldürüldü, bir milyondan çox soydaşımız öz doğma yurdlarından didərgin düşdü. Bu gün də davam edən Azərbaycan-Ermənistan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi dini zəmində baş verməyə də, ermənilərin dini liderləri separatçı hərəkatı qızışdıranların önündə oldular. Bütün baş verənlər respublikamızda mövcud olan dini konfessiyalar arasındakı münasibətlərə mənfi təsir göstərə bilmədi. Bu gün də Azərbaycanda tolerantlıq, dinlərarası dözümlülük və hər bir şəxsin azad şəkildə dini etiqad hüququ tam təmin olunur.

"Paralel" in
Araşdırma Qrupu

Yazı Azərbaycan
Respublikasının
Prezidenti yanında
KİV-ə Dövlət Dəstəyi
Fondunun maliyyə
dəstəyi ilə çap olunub